

**MAGYAR
KÉMIKUSOK LAPJA**
HUNGARIAN CHEMICAL JOURNAL

LXXVII. évf., 1. szám, 2022. január

A Magyar Kémikusok Egyesületének
– a MTE SZ tagjának –
tudományos ismeretterjesztő
folyóirata és hivatalos lapja

Szerkesztőség:

Felelős szerkesztő: KISS TAMÁS
[SZEKERES GÁBOR] örökös főszerkesztő
Olvasószerkesztő: SILBERER VERA
Tervezőszerkesztő: HORVÁTH IMRE

Szerkesztők:

ANDROSITS BEÁTA, BANAI ENDRE,
LENTE GÁBOR, NAGY GÁBOR,
PAP JÓZSEF SÁNDOR, [RITZ FERENC],
ZÉKÁNY ANDRÁS

Szerkesztéségi titkár: SÜLI ERIKA

Szerkesztőbizottság:

SZÉPVÖLGYI JÁNOS,
a szerkesztőbizottság elnöke,
[ANTUS SÁNDOR], BIACS PÉTER,
BUZÁS ILONA, HANCSÓK JENŐ,
JANÁKY CSABA, KALÁSZ HUBA,
KEGLEVICH GYÖRGY, KOVÁCS ATTILA,
LIPTAY GYÖRGY, MIZSEY PÉTER,
MÜLLER TIBOR, NEMES ANDRÁS,
ifj. SZÁNTAY CSABA, SZABÓ ILONA,
TÖMPE PÉTER, ZÉKÁNY ANDRÁS

Kapják az Egyesület tagjai és a megrendelőik
A szerkesztésért felel: KISS TAMÁS

Szerkesztőség: 1015 Budapest, Hattyú u. 16.
Tel.: 36-1-225-8777, 36-1-201-6883
Fax: 36-1-201-8056
E-mail: mkl@mke.org.hu

Kiadja a Magyar Kémikusok Egyesülete
Felelős kiadó: ANDROSITS BEÁTA
Nyomdai előkészítés: Planta-2000 Bt.
Nyomás: Europrinting Kft.
Felelős vezető: ENDZSEL ERNŐ
ügyvezető igazgató

Terjeszti a Magyar Kémikusok Egyesülete
Az előfizetési díjak befizethetők a CIB Bank
10700024-24764207-51100005 sz.
számlájára „MKL” megjelöléssel
Előfizetési díj egy évre 10200 Ft
Egy szám ára: 850 Ft. Külföldön terjeszti
a Batthyány Kultur-Press Kft.,
H-1014 Budapest, Szentháromság tér 6.
1251 Budapest, Postafiók 30.
Tel./fax: 36-1-201-8891, tel.: 36-1-212-5303

Hirdetések-Anzeigen-Advertisements:
SÜLI ERIKA

Magyar Kémikusok Egyesülete,
1015 Budapest, Hattyú u. 16.
Tel.: 36-1-201-6883, fax: 36-1-201-8056,
e-mail: mkl@mke.org.hu

Aktuális és archivált számaink honlapunkon
(mkl.mke.org.hu) olvashatók

Index: 25 541
HU ISSN 0025-0163 (nyomtatott)
HU ISSN 1588-1199 (online)
DOI: 10.24364/MKL.2022.01

A lapot az MTA MTMT indexeli, és a REAL,
továbbá az Országos Széchényi Könyvtár
(OSZK) Elektronikus Periodika Adatbázisa
és Archivuma (EPA) archiválja

A Magyar Kémikusok Lapja 2022. évi első számának beköszöntőjében az elmúlt időszak vírusjárvánnyal nehezített, nagyrészt a virtuális térbe kényszerített eseményeinek összegzése helyett az idei év kémia-hoz kapcsolódó jeles évfordulóira hívnám fel a figyelmet.

Nemzetközi kitekintésében Louis Pasteur (1822–1895) francia vegyész, mikrobiológus születésének 200. évfordulója emelhető ki. A még mindig velünk lévő vírusos környezetben különösen nagy tisztelettel emlékezünk a betegségek tanulmányozása terén elért eredményeire, elsősorban a lépfene (1877) és a kolera (1880), valamint a veszettség (1885) elleni vakcina kifejlesztésére.

A magyar vonatkozású kémia- és vegyipartörténeti évfordulókról részletes információt kapnak a Próder István által összeállított 2022.

évi évfordulónaptárból, amelyek közül csak néhány, az MKE-hez szorosan köthető eseményt említenék meg.

175 éve, 1847-ben jelent meg Irinyi János „A vegytan elemei” című könyve, ez volt az első magyar nyelvű kémiakönyv, amely a Berzelius-féle vegyjeleket alkalmazta. Irinyi János nevét viseli az az Országos Középiskolai Kémiaverseny, amelyet az idén 54. alkalommal rendezünk meg.

140 éve, 1882-ben jelent meg a Fabinyi Rudolf által szerkesztett „Vegyteni Lapok” első száma, amely az első magyar nyelvű kémiai folyóirat volt. Sajnálatos módon pénzügyi nehézségek miatt a lap 1889-ben megszűnt. Fabinyi Rudolf volt az MKE alapító elnöke, aki 1907-től 1920-ig, haláláig vezette az egyesületet.

120 éve, 1902-ben született Erdey-Grúz Tibor vegyész, egyetemi tanár, a magyar elektrokémiai iskola megalapítója. Az MTA volt elnöke, volt felsőoktatási, később oktatásügyi miniszter. Jelentős szerepet játszott az egyetemi oktatási reformok kidolgozásában, valamint az akadémiai kutatóhálózat létrehozásában. Erdey-Grúz Tibor 1949 és 1952 között volt az MKE hetedik elnöke.

Végül, de nem utolsósorban említem, hogy 2022-ben ünnepelhetjük a Magyar Kémikusok Egyesületének 115 éves születésnapját, ami ugyan nem kerek évforduló, de jelentős életkor.

Az MKL januári számában sok érdekes témáról olvashatnak, például az újabb „zöld” oldószerekről Bélafiné Bakó Katalin cikkében vagy az Alzheimer-kór kémiai vonatkozásairól és gyógykezeléséről Braun Tibor közleményében. Csupor Dezső a védőoltásokkal kapcsolatban „Kísérleti védőoltás – a mumus, amely sosem létezett” címmel készített összeállítást, illetve Kutasi Csaba „Optimális infra-remissziót biztosító textilszínezékek álcázáshoz” címmel mutatja be a legfontosabb kutatási eredményeiket.

Bízom benne, hogy az MKL 2022. januári száma is kellemes időtöltést nyújt majd az olvasók számára az év eleji csendesebb időszakban.

A Magyar Kémikusok Egyesülete vezetősége nevében ez úton kívánok egészségben, boldogságban és sikerekben gazdag új esztendőti!

Simonné Prof. Dr. Sarkadi Livia

Simonné Prof. Dr. Sarkadi Livia
az MKE elnöke

TARTALOM

VEGYIPAR ÉS KÉMIATUDOMÁNY

Az MKE új főtítkára: **Mika László Tamás** professzor 2

Bélafiné Bakó Katalin: Újabb „zöld” oldószerek a láthatáron?
Az eutektikus oldószerekről 3

KITEKINTÉS

Csupor Dezső: Ködpiszkáló. Kísérleti védőoltás – a mumus, amely sosem létezett 6

Braun Tibor: Az Alzheimer-kór kémiai vonatkozásai és gyógykezelése.
Peptidek, fémkationok és oxidatív stressz 7

Kutasi Csaba: Optimális infra-remissziót elősegítő textilszínezékek álcázáshoz 9

ÉVFORDULÓNAPTÁR, 2022

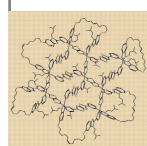
Próder István: Magyar vonatkozású kémia- és vegyipartörténeti évfordulók 14

VEGYÉSZLELETEK

Lente Gábor rovata 24

EGYESÜLETI ÉLET 26

A HÓNAP HÍREI 28

Címlapunkon:

A hónap molekujája:
 $C_{366}H_{384}N_{72}O_{12}S_{24}$
(Lente Gábor
grafikája)